

„Kinderhaus Paradies”

■ GYERMEKEK PARADICSOMA

A „Kinderhaus Paradies” 1996-ban jött létre, egy kísérleti modell eredményeként Németország egyik kisvárosában. Az otthont adó városnegyed vezetői a helyi intézmények képviselőivel együtt fontosnak érezték egy olyan létesítmény életre hívását, ami speciálisan az itt lakó gyermekek szükségleteit elégíti ki. Mindeddig szinte semmi lehetőségük nem volt arra, hogy az életkoruknak megfelelő intézményben egymással találkozzanak, ahol az érdeklődési körüknek megfelelő szabadidős tevékenységeket is folytathatnak. Szerzőnk szakmai tapasztalatcserén járt.

■ NYITOTT KAPUK

Kinderhausban a 6-12 év közötti gyermekek számára lehetőség van az *Offene Kinderarbeit (OK)* keretein belül különféle szabadidős tevékenységekre, a *Mädchencafe* kifejezetten kislányok számára nyújt programokat, és a *Betreute Grundschule* az, ahol a gyerekek tanulmányaikkal kapcsolatosan bármikor segítséget kaphatnak.

Az intézmény nyitottsága (Offene Arbeit) abban is megmutatkozik, hogy a felkínált lehetőségek, programok függetlenek a gyermekek nemzetiségétől, vallási hovatartozásától, attól, hogy milyen gyakran látogatják az intézményt. A gyerekek a nyitvatartási idő alatt bármikor bejelentkezés nélkül bejöhethetnek és elhagyhatják az intézményt.

Egyedül csupán az iskolai felkészítőben részt vevő gyermekek számára kötelező a bejelentkezés egészen a 4. osztályig. A kínálathoz tartozik még a 12 évnél idősebb bevándorló fiatalokkal végzendő szociális munka. (*Jugendsozialarbeit für Aussiedlerinnen/Offene Arbeit für Jugendliche.*)

A házban található meg a „Cafe BAFF”, amely egy, a tartós munkanélküli, szociális segélyből élő hölgyek segítségét célzó projektként indult útjára.

■ AZ INTÉZMÉNY FENNTARTÓI

A létesítményt Darmstadt város gyámhivatala¹ az Internationaler Bund („IB”) – egy független szervezet, amely a fiatalok számára a képzési lehetőségekben és a szociális problémák megoldásában nyújt segítséget-, az Eberstadt-Süd Szomszédsági Egyesülete², valamint Darmstadt város Evangélikus Egyházközsége³ közösen tartja fenn.

A Kinderhausban alapvetően két, 1995-ben elfogadott dokumentumban foglalták össze a struktúráról, a szervezeti felépítésről, a célmeghatározásról, a különféle programokról, lehetőségekről, az együttműködésről és szervezésről, valamint a megvalósításról alkotott elképzeléseket.

¹ Sozialverwaltung Jugendamt DA

² Nachbarschaftsverein Eberstadt-Süd

³ Evangelische Kirchengemeinde DA-Eberstadt-Süd

Ezen dokumentumok az Eberstadt-Süd városnegyed gyermek- és ifjúságvédelmére vonatkozó együttműködési koncepcióját tartalmazzák, amelyet egy az összes fenntartó részvételével megrendezett konferencián fogadtak el.

Ez a két koncepció irányadó alapvetően nem csupán a Kinderhausban, hanem a „GO-IN”-ben (Ifjúságvédelmi centrum) folyó munkára vonatkozóan is.

1999-től a szakmai munkára vonatkozóan, a keretfeltételeknek megfelelően a célokat, elképzeléseket illetően egy külső ellenőrzés is életbe lépett a fenntartók részéről, amely a Kinderhausban folyó aktuális munkát is szem előtt tartva működik.

A fenntartók szövetségként felelősséget vállaltak a Kinderhausban folyó munka koncepciójának kivitelezésére és felülvizsgálatára.

■ A FINANSZÍROZÁS

Az intézmény éves költségvetési keretét Darmstadt városától kapja, amely három részből áll. Egyrészt egy központi költségvetési összeget a működésre, másrészt az intézmény napi költségeire, kiadásaira fordítanak, harmadrészt a dolgozók bérére, amelyet a fenntartók biztosítanak. A technikai személyzet biztosítása és szervezése (házmester és takarítószemélyzet) a város feladata.

A Kinderhausról rendszeres pénz- és egyéb adományokban nem részesül.

Hat főmunkatárs dolgozik: három szociálpedagógus, egy-egy nevelőnő, közösségi pedagógus, pedagógus.

■ AMIT A VÁROSNEGYEDRŐL TUDNI KELL

Eberstadt-Süd városnegyed Darmstadt város déli részén fekszik. 3150 lakosával Eberstadt az egyik legfiatalabb, dinamikusan fejlődő városrész.

Ebben a városrészben egy bevásárlóközpont, több kisebb üzlet, két vendéglő, két egyházközség, két óvoda, két napközi, két bölcsőde, egy általános iskola, egy családsegítő, egy ifjúsági központ, valamint a Kinderhaus található.

Eberstadtban a lakosság mintegy 22%-a 18 év alatti, akiknek szülei többnyire munkanélküliek, szociális segélyekből élnek, de élnek itt gyermeküket egyedül nevelő anyák, sokgyermekes családok, külföldiek, akik többnyire Törökországból, Olaszországból, Albániából, Marokkóból és Indiából érkeztek. Darmstadt egészéhez képest, itt a fiatalok átlagnál magasabb száma mellett, a bevándorlók aránya is mintegy 19%, míg Darmstadtban 15%.

Eberstadt-Süd nem szociálisan hátrányos helyzetű városnegyed, ennek ellenére 1998 óta a „Szociális Város” elnevezésű, az Európai Unió és Hessen tartomány által finanszírozott program része.

Az eberstadti gyerekek és fiatalok életkörülményeit nagymértékben befolyásolja a korán átélt, megtapasztalt erőszak. A városrészben jellemző a droghasználat és komoly kihívást jelent az erőszakos cselekmények előfordulása is. A gyámügyi hivatalokban regisztrált esetekben mostanában gyakran lányok a „bűnesetek” elkövetői.

Eberstadtban a többi városnegyedhez képest feltűnően magas számban fordulnak elő nyelvi nehézségek, stigmatizációtól való félelem, alacsony önértékelés, hiányzó szociális viselkedési készségek, magas drogfogyasztás, alacsony iskolai végzettség, (a gyermekek nagy része a kisegítő iskolába jár). Ezen életkörülmények szükségessé tesznek egy intenzív pedagógiai munkát.

■ A KINDERHAUSBA ÉRKEZŐ GYEREKEK

A Kinderhausba érkező gyerekek 6 és 12 év között fiúk és lányok, hátrányos helyzetűek, nehéz életkörülményeik miatt szükségük van a városnegyed figyelmére, segítségükhez szociálpedagógiai, szociális munkára.

■ A gyermekekkel való munka célja ennek megfelelően több feladatot is magában foglal:

- Közös munka
- Megtapasztalni, hogy van szabad, ugyanakkor óvó légkör is,
- Szociális viselkedés erősítése,
- A csoportban való konfliktuskezelő-készség megtanulása,
- Konfliktusoldó stratégiák megtanulása,
- Felelősség átvételének megtanulása,
- Segítség nélküli kontaktusfelvétel megtanulása,
- Érdeklődés felébresztése, fejlesztése és támogatása (saját érdeklődés),
- Különböző kultúrák és vallások elfogadásának megtanulása,
- Nyelvi nehézségek leépítése,
- Iskolai előremenetel segítése.

■ AZ OK (OFFENEN KINDERARBEIT UND JUGENDRAUM) PROGRAMJAI

Az OK keretein belül a gyermekek számára *különböző szabad programokat* biztosítanak: ilyenek például a társasjátékok, a festés, a barkácsolás, a zenehallgatás, a főzés, a tánc, a számítógépes játék.

■ A gyermekek az évszaknak megfelelő sporttevékenységek közül is választhatnak:

- Sportolási lehetőség a tornateremben, (tornaszerek használata)
- Korcsolya, roller használat, (bizonyos eszközök kölcsönözhetőek és nem szükséges felügyelet mellett használni őket)
- Nyáron úszás, vízi programok.

Ezek mellett lehetőség van a műhelyben barkácsolni, akár a szobák és ablakok befestésében is gondolkodhatnak az ittlévő gyerekek.

Kirándulások, szabadidős programok: uszoda, különféle látogatások, pl. Vivarium.

Szabadidős programok a Kinderhausban: pl. húsvétkor főzés, sütés, gyermek mozi, kreatív barkács programok.

Rendezvények, ünnepek: Halloween, Farsang, Nyári közös programok más, környékbeli társintézményekkel.

Szülőkkel való együttes munka: (a lehetséges kereteken belül) pl. együttes karácsonyi készülődés a gyerekekkel és a szülőkkel.

Ezen programok fő célja a gyermekek szocializációjának segítése, de hangsúlyt fektetnek a kreativitásuk, önállóságuk és mozgásuk fejlesztésére is.

■ EGYÜTTMŰKÖDÉS EGYÉB INTÉZMÉNYEKEL A VÁROSNEGYEDBEN

■ A partnerszervezetek a következők:

- Ifjúsági centrum (Jugendzentrum) „GO-IN”
- Evangélikus egyházközség Eberstadt-Süd (Evangelische Kirchengemeinde)
- Caritas-közösség (Caritas-Verband)
- Szomszédsági közösség (Nachbarschaftsverein)

Havonta egyszer a környék minden intézményének képviselője a városnegyed problémáinak megbeszélése céljából találkozik és igyekeznek megtalálni a lehetséges megoldásokat.

Szükség szerint az intézmények közös programokat, kirándulásokat, projekteket is szerveznek, mint pl. a gyermekmozi, szabadidős játékok, Tini-Disco vagy Mini-Playback-Show.

A Kinderhaus programjai a környék többi intézményéhez is eljutnak, ez kölcsönösen működik. Gyakran az egyes programok szájról-szájra terjednek, előfordul, hogy idősebb lányok is, akik korábban a Kinderhausba jöttek, most a „GO-IN”-t látogatják.

■ A Kinderhauson belül különböző részlegek működnek együtt egymással:

- OK
- „Lányszoba” (Mädchencafe)
- „Fiúszoba” (Ifjúsági szociális munka bevándorlókkal)
- Iskolai „segítő” (Die betreute Grundschule)
- Café-BAFF

■ MÄDCHENCAFE

A Mädchencafe a Kinderhaus egy önálló részlege, már 1990 óta működik Eberstadt-Südben. Fenntartója az „IB” ugyanakkor egy 38,5 órában foglalkoztatott munkatárs és egy gyakornok bérét a város biztosítja.

A Mädchencafe tevékenységének jogi alapjai: különösen a Gyermek- és Ifjúságvédelmi törvény (Kinder und Jugendhilfe Gesetz), §9(3): „Cél a kislányok és kislányok különböző életkörülményeire figyelemmel lenni, a lányok és a fiúk közötti diszkrimináció leépítése és a női egyenjogúság elősegítése”.

Célok és célcsoportok: a Mädchencafében folyó munka a kislányok erősségeire fekteti a hangsúlyt. Női kompetenciákat és tulajdonságokat értékel. A Mädchencafe 6-12 év közötti lányokat fogad, ahol a kislányok saját maguk által meghatározott kapcsolatokat alakítanak ki társaikkal, az érdeklődésüknek megfelelő programokkal töltik idejüket. A Mädchencafe védő-óvó légkörű szabad helyiség, ahol a sok kislány az otthoni szűkös életkörülmények miatt szinte kötelező házimunka és a testvérek vigyázása típusú feladatok alól mentesülnek, és megtapasztalhatják a szabadidejük önálló felhasználását. Itt találkozhatnak a barátnőikkel, a közös érdeklődésüket és igényeiket felismerhetik, elmélyíthetik. Megtanulják formálni saját magukat, tulajdonságaikat, képességeiket, és eddigi fejlődésüket, készségeiket tudatosíthatják.

■ Programok

- Társasjátékok, festés, barkácsolás, beöltözés, tánc, színház, olvasás, főzés, közös beszélgetés, ezen belül különféle felmerülő problémák megbeszélése és kérdések tisztázása.
- Kreatív kínálat: natúr termékek előállítás, ékszerek, kozmetikumok.
- Sport és mozgás: kétszer hetente a tornateremben illetve szabadban.
- Projektorientált programok: egy témával való foglalkozás egy meghatározott (hosszabb időn belül, pl. önvédelmi kurzus).
- Kirándulások, pl. a nyáron egy tíz napos kirándulás kerékpározás.
- Nyári programok a Kinderhausban, speciálisan kislányoknak.
- Kulturális különbségekről szóló különféle rendezvények.
- Tanácsadás.
- „Kislány-disco”.

A strukturális adottságok, a célcsoport és a célok itt a Mädchencafében is írásba vannak foglalva, ugyanúgy, mint az OK-ban, itt is évente egyszer van monitorozás, amiután az igények megvizsgálása és az éves terv elkészítése is megtörténik.

■ TAPASZTALATOK, BENYOMÁSOK

Feladataim az OK és a Mädchencafe működéséhez kapcsolódtak. Az OK és a Mädchencafe gyakran közös programokat szervez, amelyeken bárki részt vehet. A kislányok gyakran játszanak színházat, táncolnak, zenélnak és barkácsolnak, gyakran sminkelnek is, vagy jelmezbe öltöznek.

Feltűnő, hogy a kislányok bizonyos kollégákkal meghitt viszonyt alakítanak ki, sok mindent elmesélnek. Ahogy megfigyeltem, a Mädchencafében a beszélgetések talán mélyebbek is, mint az OK-ban. Ez összefüggésben áll a csekély látogatói létszámmal és a látogatások folyamatosságával, már ami azt a bizonyos „magot” illeti, aki szívesen jön a Mädchencaféba.

A Mädchencafe sokkal nyugodtabb hangulatú, mint az OK, ahol nagyon nagy a zaj. Noha a Mädchencafében sok érdekes dolog történik, nem nyitott, mert így elvesztené a hangulatát.

Mindkét helyen a szabályoknak megfelelően mindig több dolgozó van jelen, így egy gyakornok normális esetben soha sincs egyedül. A különböző programok a team elé kerülnek, a dolgozók és a gyermekszám függvényében.

A gyerekek gyorsan elfogadtak és egymásra találtunk. Nem tudhattam, hogy hátrányos helyzetű környezetből származó gyerekek hogyan fognak viselkedni és reagálni. Ugyanolyan nyitottak, vagy éppen szégyellősek voltak, mint bármelyik más gyerek. Idővel a viszonyunk egyre intenzívebb és közelebb lett, ahogy jártak a Szobába, kérdés nélkül elmesélték a napi történeteket, vagy azt, hogy mit láttak a TV-ben. A szegénylős gyerekek megnyíltak, bizalmasak lettek, kérdéseket tettek fel nekem is, vagy a kívánságaikat közölték.

Többször előfordult már, hogy akár az utcán vagy boltban is utánam kiáltottak, üdvözöltek, beszélgetést kezdeményeztek. Az intézménybe érkezésemkor néha több kislány szaladt felém és szorosán átöleltek.

Gyakran előfordul, hogy a gyerekek már a nyitvatartási időt megelőzően az ajtó előtt állnak és arra várnak, hogy valaki beengedje őket. Egyrészt azért, hogy barátokkal találkozassanak a Kinderhausban, másrészt azért is, mert senki sincs, aki otthon lenne, vagy bizonyos esetekben azért is, mert nem tudnak hazamenni. Sok gyerek úgynevezett „kulcsos gyerek”, akik az iskola végeztével hazamennek, ahol senki sincs otthon. Így már korán önállóvá és felelősségtudóvá kell válniuk, különösképpen az idősebb testvéreknek, akiknek a kicsikre kell vigyázniuk.

Egyes gyerekek az iskola után egyenesen a Kinderhausba jönnek úgy, hogy nem is ebédelték. Ezeknek a gyerekeknek a szülei reggelente pénzt adnak, amiből a gyerekeknek enni valót kell venniük- és ők többnyire a könnyebb megoldást választják: a büfében kapható chipset, kólát, jégkrémet, fagyit fogyasztják.

Eberstadt multikulturális városnegyed, ez a Kinderhausban is megfigyelhető, ahol különböző nemzetiségű és vallású gyermekekkel találkoztam. Éppen ezért a gyerekekkel való munka során igyekszünk a más kultúra és hitvilág elfogadását elősegíteni, közös játék keretében támogatni a külföldi gyerekek integrációját. Néha előfordul, hogy rasszista kifejezések hangzanak el néhány gyerek szájából.

■ MUNKA- ÉS TEAM-MEGBESZÉLÉSEK

A Kinderhausban rendszeresen tartanak team- megbeszéléseket. Ezekon többnyire különféle projektekről, rendezvényekről van szó, néha olyanokról is, amelyek a létesítményen kívüliek. Itt egyeztetik továbbá az anyagbeszerzést, az anyagi kérdéseket, az ügyeleti időt stb. A Kinderhaus dolgozói egy hónapban egyszer ülnek össze, a hónap elején. Az OK és Mädchencafe-

team hetente egyszer ül össze, amelyen a munkafeladatokhoz kapcsolódó, specifikus kérdésekről van szó. A fenntartók képviselőiből álló vezetőség kéthetente ülésezik. Ők felelősek az ügyeleti idő megszervezéséért, a finanszírozási kérdésekért, az adminisztrációért és a mindennapi folyamatos munkáért.

■ KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS

A képzéseken, továbbképzéseken való részvétel a dolgozók saját döntésén alapszik. A munkatársak maguk választják ki, hogy milyen kurzusra jelentkeznek. Ottlétemkor a Kinderhaus három dolgozója különböző továbbképzésekre járt: a családi dinamikáról, a családtagok egymás közötti viszonyáról, a szupervízió és a szociális menedzsment témakörében szereztek mélyebb ismereteket Minden dolgozó évi öt szabadnapot vehet igénybe képzésekre. Az ezeken való részvételt a fenntartók finanszírozzák.

■ FEJLŐDÉS, ÉRTÉKELÉS

Előfordult, hogy anyagi okok miatt egy évben nem került sor szupervízióra a Kinderhausban. A dolgozók szerint ugyanakkor szükség lenne rá, hiszen egy szociálisan hátrányos helyzetű negyedben működő intézmény kínálata igen sokszínű, az itt folyó munka komplex és speciális.

Több más ok mellett azért is szükségszerű a szupervízió, mert a dolgozók között komoly nézeteltérések voltak 2000-ben a gyermekek életkorát, ezzel együtt a létesítmény célcsoportját illetően. A Kinderhaus ebben az időben inkább a Jugedhaushoz kezdett hasonlítani azaz a 6-12 év közötti gyerekek, akikért a Kinderhaus létrejött, távol maradtak és az ifjúsági centrumba mentek. A „nagyok” (13 éves kortól) viszont nem ott, hanem a Kinderhausban jelentek meg. Néhány munkatárs ezt jónak, szakterületéhez közelebb állónak érezte. Ez azonban belső konfliktushoz vezetett, amely mielőbbi megoldást sürgetett. 2000 márciusa óta a Kinderhaus ismét csak a kisiskolások (a 6-12 évesek) számára áll rendelkezésre.

■ KONTROLL

Évente kétszer a fenntartók egy tanácskozás keretében értékelik a Kinderhaus munkáját. Ezen kívül a vezetőségnek az anyagi-, személyi- és tárgyi feltételek vonatkozásában beszámolási- és ellenőrzési kötelezettsége is van az éves tervet illetően.

Egy belső monitorozás után az éves beszámoló tartalmazza a megvalósításra váró, kitűzött feladatokat, terveket, a már megvalósultakkal összehasonlítva. A következő éves tervnek a már kitűzött, de még meg nem valósult terveket is tartalmaznia kell, annak megfelelően kell kialakítani az újat, beilleszteni a régebbieket. A jövőre vonatkozóan a változásokat és a további fejlődést, fejlesztést kell megjelölni.

■ A GYAKORLATI MUNKÁBA VALÓ BEVEZETÉSRŐL

Noha volt egy kijelölt gyakorlatvezetőm, minden más dolgozóval együtt dolgozhattam, kérdezhettem, beszélgetőpartnerem

lehetett bármely munkatárs. A tapasztalatszerzésnek ez a módja igen eredményes volt, hiszen minden egyes dolgozóval kontaktusban voltam, betekintést nyerhettem a munkájába, a gyerekekkel való munkát így több oldalról is megismerhettem. Beszélgetések, vagy egyszerű megfigyelés által és saját tapasztalatszerzésemmel sokszínű kép alakult ki bennem az itt folyó munkáról.

A különböző projektek előkészítésében, a különféle megbeszéléseken való részvétel lehetőséget biztosított, hogy megismerkedhessem a társintézményekkel és az ottani kollégákkal.

■ AMI NAGYON JÓ

A Kinderhaus hiánypótló céllal, a 6-12 év közötti gyermekek számára jött létre. A környező intézményekkel való sikeres kooperációt fontosnak és eredményesnek tartom, végül pedig azt a közös élményt, amit a gyerekek egymás között, csoportos játékkal, munkával, az együtt töltött idő alatt meg tudnak tapasztalni. A testvérrel nem rendelkező gyerekeknek a csoporthoz való tartozás élményét nyújtja. Sportrendezvényeken, de bármilyen más alkalommal is be tudják bizonyítani, és be is akarják bizonyítani a gyerekek, hogy együtt tudnak működni egymással. Felelősségtudatuk e közösség által is erősödik, és ezt valóban továbbvihetik saját, otthoni környezetükbe.

Varga Lili

■ FELHASZNÁLT IRODALOM:

Rahmenkonzept vom Kooperationsmanagement Kinder und Jugend im Stadtteil Eberstadt-Süd (1995)

Kontrakt über die Rahmenbedingungen der Offenen Kinder- und Jugendarbeit in DA-Eberstadt-Süd der Trägerkonferenz „Offene Kinder- und Jugendarbeit in DA-Eberstadt-Süd (1995)

Broschüre „Soziale Stadt Eberstadt-Süd“

**A CSALÁD, GYERMEK, IFJÚSÁG
KIEMELTEN KÖZHASZNÚ
EGYESÜLETNEK 2004-BEN
FELAJÁNLOTT 1% SZEMÉLYI
JÖVEDELEMADÓ ÉRTÉKE
276 082,- FT VOLT.**

**KÖSZÖNJÜK, HOGY SEGÍTETT
A GYERMEKVÉDELEM MEGERŐSÍTÉSÉBEN!**